

Maa- metsätalouskatsaus 10/15

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta 9.10.2015

Timo Jaakkola, Nordea Pankki Suomi Oyj

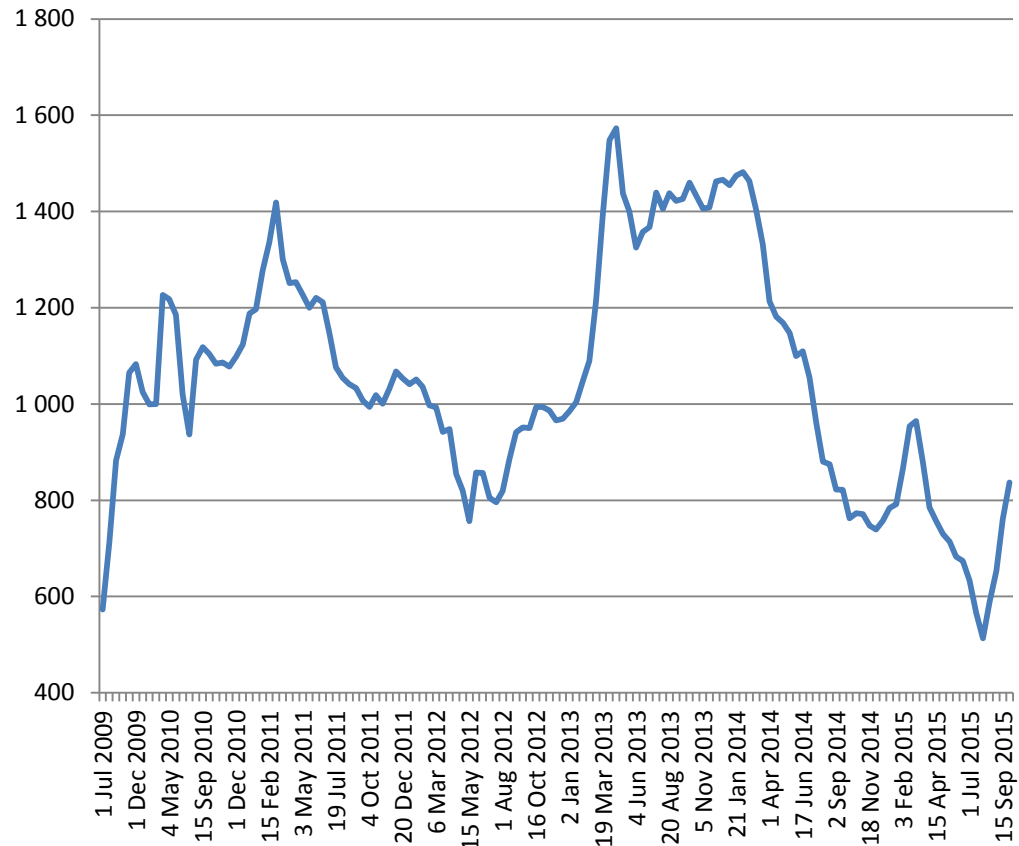
Teemme sen mahdolliseksi

Kolmen riskin yhteisvaikutus tuntuu maatalojen taloudessa

- Sää-, politiikka- ja markkinariskit vaikuttavat kaikki maatalojen taloutta heikentävään suuntaan
 - Sato jää tavallista pienemmäksi, kustannukset normaalia suuremmiksi
 - Tukitasot putoavat ja maksatus tapahtuu aiempaa myöhemmin
 - Kaikkien keskeisten maataloustuotteiden tuottajahinnat ovat maailmanlaajuisen ylitarjonnan seurauksena pohjalukemissa
- Onko menekkiriski tulossa vahvemmin myös maatalouteen?
 - Onko sikasektorille tulossa uusia tuotantosopimusten irtisanomisia vai löytyykö markkinoiden tasapaino muulla tavoin?
 - Ovatko maidontuottajat luopumassa menekkitakuusta meijeriä vaihtaessaan?
- Toimialan kasvavat riskit on huomioitava liiketoiminnan suunnittelussa
 - Tarvitaan parempaa johtamista – oma tekeminen on edelleen ratkaisevaa
 - Tarvitaan parempaa kannattavuutta – huonosti kannattavaan toimintaan ei investoida
 - Tarvitaan lyhyempiä investointien takaisinmaksuaikoja
 - Liiketoiminnan tarkoitus on tuottaa voittoa myös investoiville yrittäjille
 - Investoinnin tuottovaatimuksen pitää olla oikeassa suhteessa riskiin

Maailman maitomarkkinat käännekohtassa – EU-alue nousee hitaasti

- Maitomarkkinat kääntyivät nousu-uralle elokuussa – hintavaikutus EU:ssa vähäinen
 - Hintakäänteen taustalla Uuden Seelannin tuotannon lasku – kannattamaton tuotanto loppuu ennen pitkää.
 - Kiinan kysyntä on hiipunut yhtä matkaa maan talouden kanssa
 - Varastotilanne on ollut odotettua parempi
 - Kiintiöiden poistuminen kasvattaa EU:n tarjontaa
 - Venäjän tuontirajoitukset leikkaavat kysyntää
- Kiintiöjärjestelmän päättymisen myötä EU-alueen maidon hinta seuraa aiempaa tarkemmin maailmanmarkkinoita.
- Pitkällä aikavälillä kysynnän kasvu tukee tuottajahintojen nousua
 - Maitotuotteiden kysynnän ennustetaan kasvavan 2,4 % vuosivauhdilla

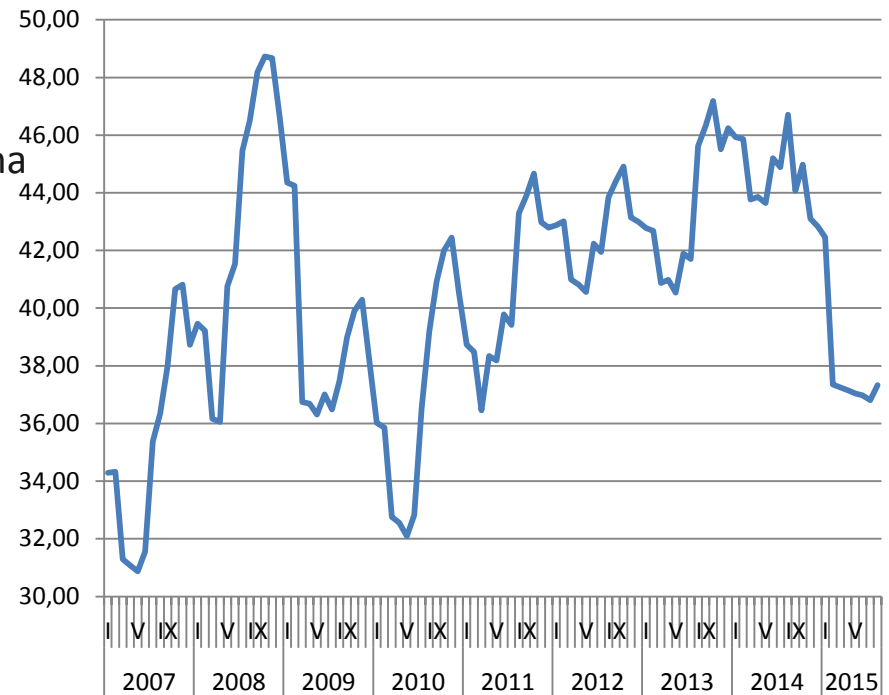

Maitotuotteiden maailmanmarkkinahinnat (GDT Price Index) putosivat kesällä alimmilleen 13 vuoteen. Pääosa pudotuksesta toteutui jo ennen Venäjän pakotteita, joiden vaikutus maailmanmarkkinoiden hintojen pudotukseen on ollut vain noin viidenneksen luokkaa. Markkina-arvioiden mukaan nyt ollaan pohjakosketuksessa ja suunta kääntyy hitaasti ylöspäin.

Lähde: Global Dairy Trade

Suomen maitotilojen talous on kireällä

- Tuottajahinnat ovat pudonneet viime syyskuun jälkeen viidenneksellä – monen tilan käyttökatte on syöty kokonaan
- Etelä-Suomen maitotiloilta poistui lisäksi 2,8 s/kg tuotantotuki, joka maksetaan pääluvun mukaisena tukena pääosin joulukuussa 2015
- Tuottajahinta vastaa nyt Nordean viime vuosina edellyttämää uusien investointien riskipuskuria (riskitestaus 35 s/kg hinnalla)
- Suuria toiveita tuottajahinnan noususta ei ole – tämä vuosikymmen pysyttäneen pääosin alle 40 s/kg hinnoissa
- Ongelmia lisää haastava kasvukausi. Jos oman rehun määrä ja laatu kärsivät, ostorehujen tarve kasvaa ja kustannukset nousevat
- Tilakohtaiset erot ovat erittäin suuria ja parhaat tilat tekevät nykyisellä tuottajahinnalla edelleen kohtuullista tulosta

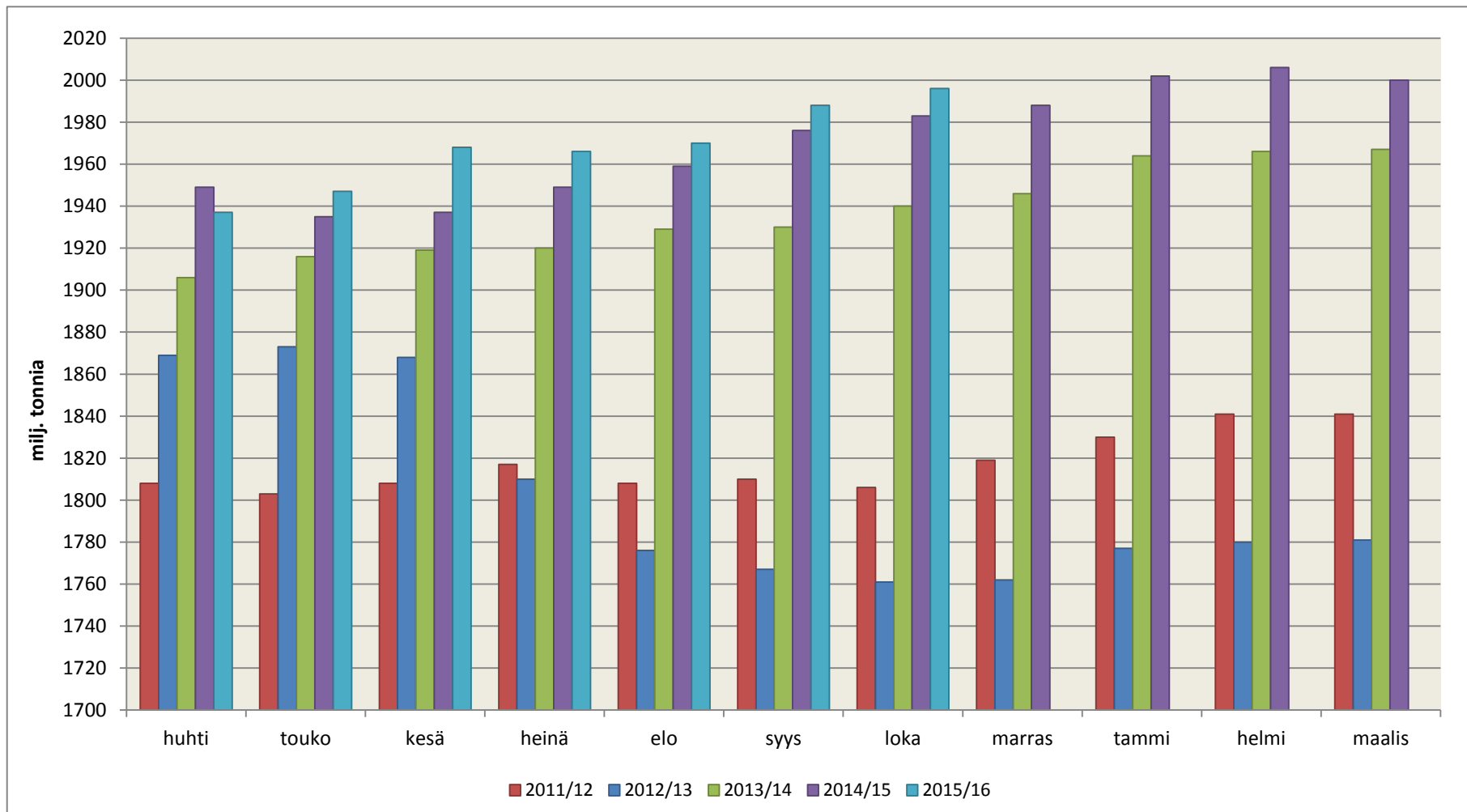

Maidon tuottajahinnan kehitys Suomessa 2007-15

Lähde: Luke

Satovuodesta 2015-16 on tulossa kolmas peräkkäinen hyvä vuosi

- Vehnävarastot kasvavat suurimmiksi 30 vuoteen.

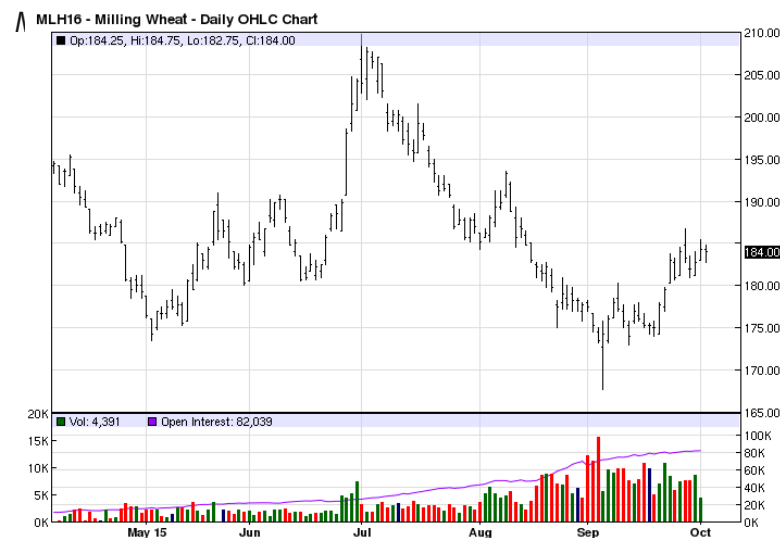
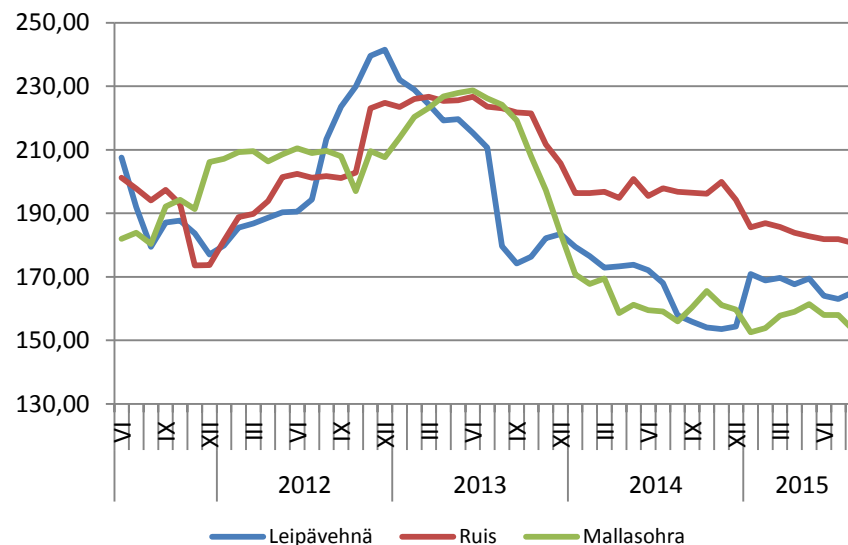
Maailman viljasatoennusteen kehitys satovuosina 2010/11 – 2015/16. Lähde: IGC

- Viljan kulutuksen ennustetaan kasvavan edellisestä vuodesta noin 40 miljoonalla tonnilla – Suomen viljasato jäänee tänä vuonna 3,5 miljoonaan tonniin

Hyvä tarjonta pitää viljan hinnat kurissa

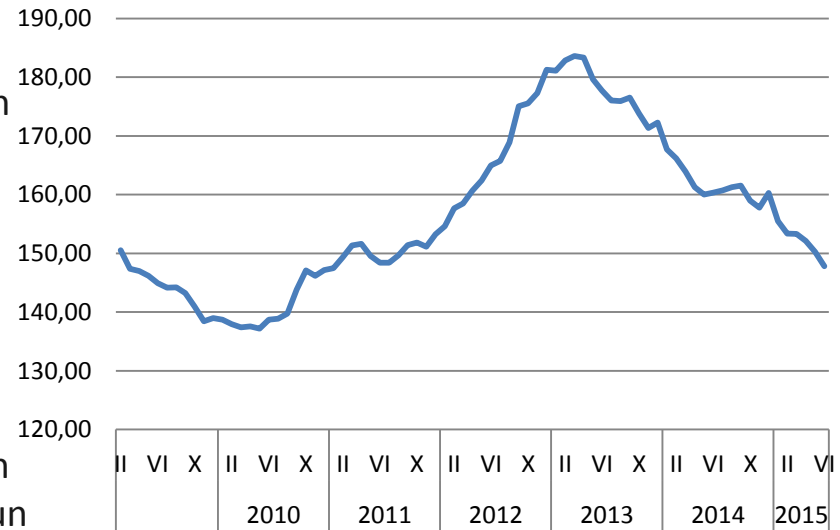
- Hyvä varastotilanne ja kohtuullinen satotaso pitävät yllä tarjontaa ja hinnat kurissa
- Euron heikkeneminen on parantanut EU:n vientikilpailukykyä ja erityisesti vehnää on viety ennätysmäärä.
- EU:n vehnäsato on hyvä, Ranskassa jopa historian suurin
- Mustanmeren alue polkee vientihintoja – Ukrainan ja Venäjän valuutan tarve on suuri
- Venäjän vientimaksut jatkuvat jossakin muodossa, mutta viime satovuotta matalammalla tasolla.
- Suomen sato-odotukset ovat edellisiä vuosia heikommat ja niukkuutta on erityisesti myllylaatusesta vehnästä – rehuvehnää on sen sijaan runsaasti tarjolla
- Elo-syyskuun edulliset sääolot paikkasivat paljon eivätkä pahimmat kato-odotukset toteutuneet – huoltovarmuusvarastojen purku toimii puskurina
- Viljelijöiden heikko kassatilanne on ostajien tiedossa ja runsas tarjonta painaa hintoja

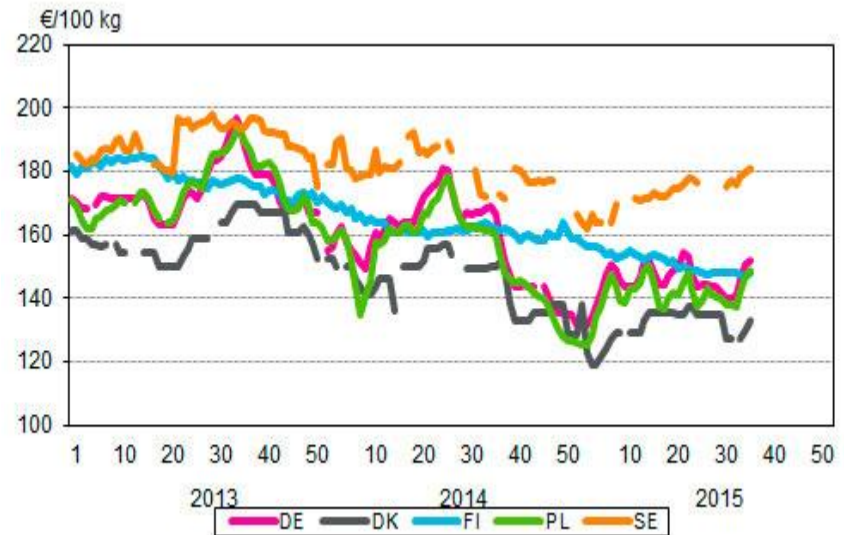
Maaliskuun 2016 myllyvehnäfutuurin kehitys, Lähde: Barchart

Sikataloudessa pohja lähestyy

- EU:n sikamarkkinat ovat sekaisin Venäjän vientikiellon ja pitkään jatkuneen ylitarjonnan jäljiltä
- Tuotannon tehostuminen on vaikeassa markkinatilanteessa johtanut rakenteelliseen ylitarjontaan, jota lihaketju ei ole kyennyt tasapainottamaan.
- Toimivassa markkinataloudessa kysynnän ja tarjonnan tasapainoa säädellään hinnalla – ylitarjonta loppuu kun heikoiten kannattava tuotanto poistuu markkinoilta
- Ruotsin omavaraisuus on noin 60 % ja tälle tuotantomäärälle näyttää riittävän laatua ja eläinten hyvinvointia myös hinnan kautta arvostavia kuluttajia
- Huonosti tuottava tai jopa tappiollinen peltoviljely voi rasittaa monen sikatilän taloutta jopa varsinaista ydinliiketoimintaa enemmän
 - Oman viljan tuotantokustannus ylittää useimpina vuosina ostoviljan hinnan

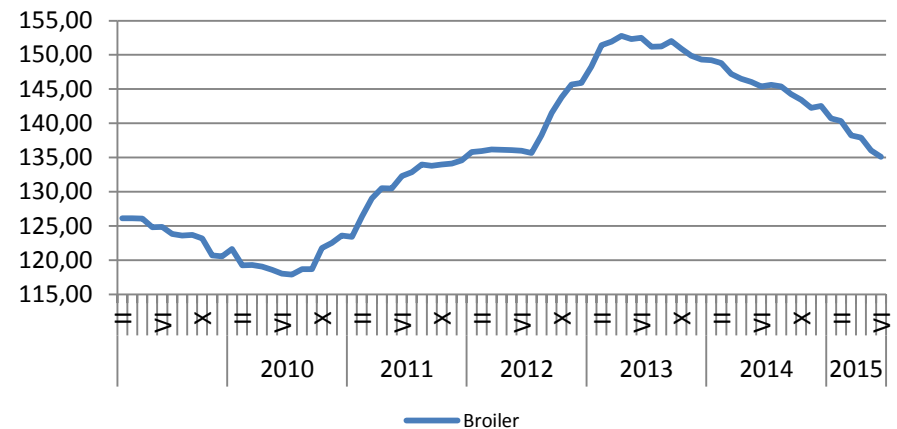
Sianlihan tuottajahinnan kehitys 2009-15, Lähde: Luke

Sianlihan tuottajahinnan kehitys EU-maissa. Lähde: Luke

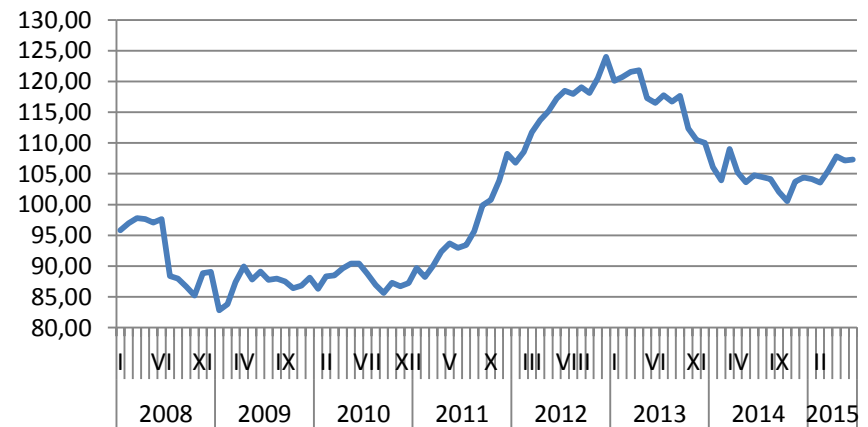
Munantuottajat ahtaalla, broilerilla menee vähän paremmin

- Broilerinlihan hinta on seurannut muita lihalaatuja, mutta lasku on ollut loivempaa
- Kysyntä jatkaa kasvuaan ja markkinat ovat tasapainossa
 - Scandi Standard palautti Huttulan Kukon ostollaan kolmen toimijan markkinat
 - HK Scan suunnittelee uuden siipikarjatehtaan rakentamista Raumalle

Broilerinlihan hintakehitys 2009-15. Lähde: Luke

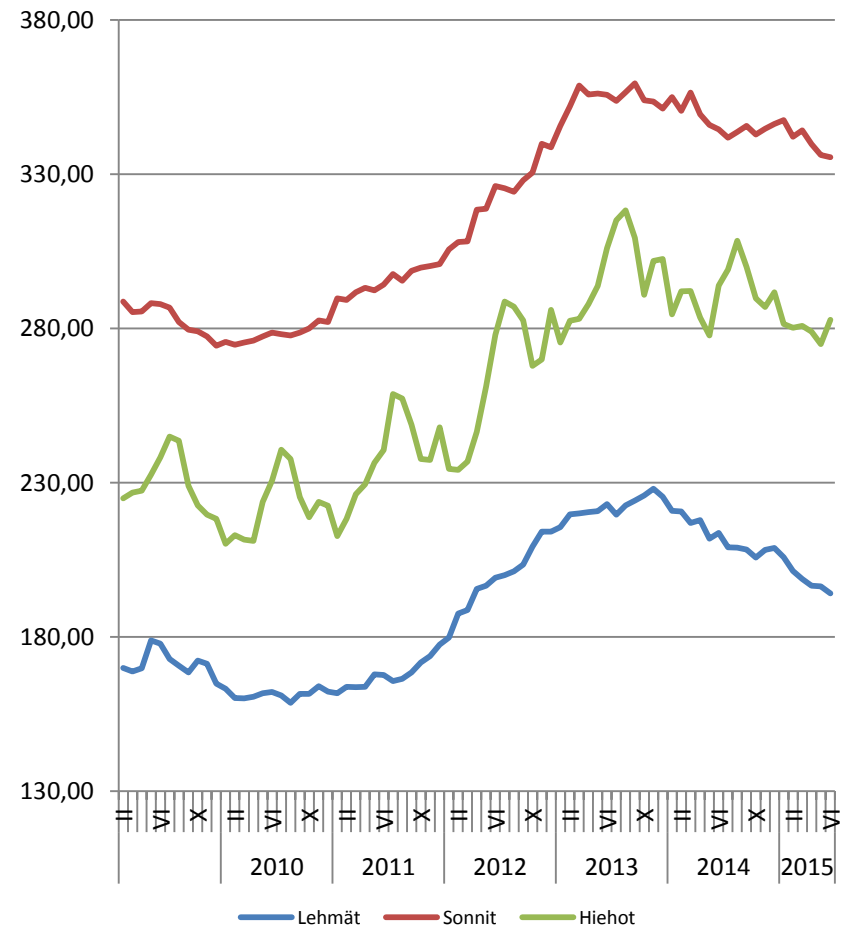
- Rehuviljan ja erityisesti vehnän hinnan lasku on tukenut sekä broiler- että munantuottajan taloutta
- Kananmunien kysyntä on kasvussa ja markkinoille on saatu alalle epätyypillisen hyvä tasapaino
- Alalla toimitaan erittäin tehokkaasti ja tukiriippuvuus on myös, voimakkaasti peltoviljelyyn panostavia tiloja lukuun ottamatta, muita perusmaatalouden tuotantosuuntia vähäisempi

A-luokan kananmunien tuottajahinnan kehitys. Lähde: Luke

Naudanlihan tuotannossa ei suurta muutosta

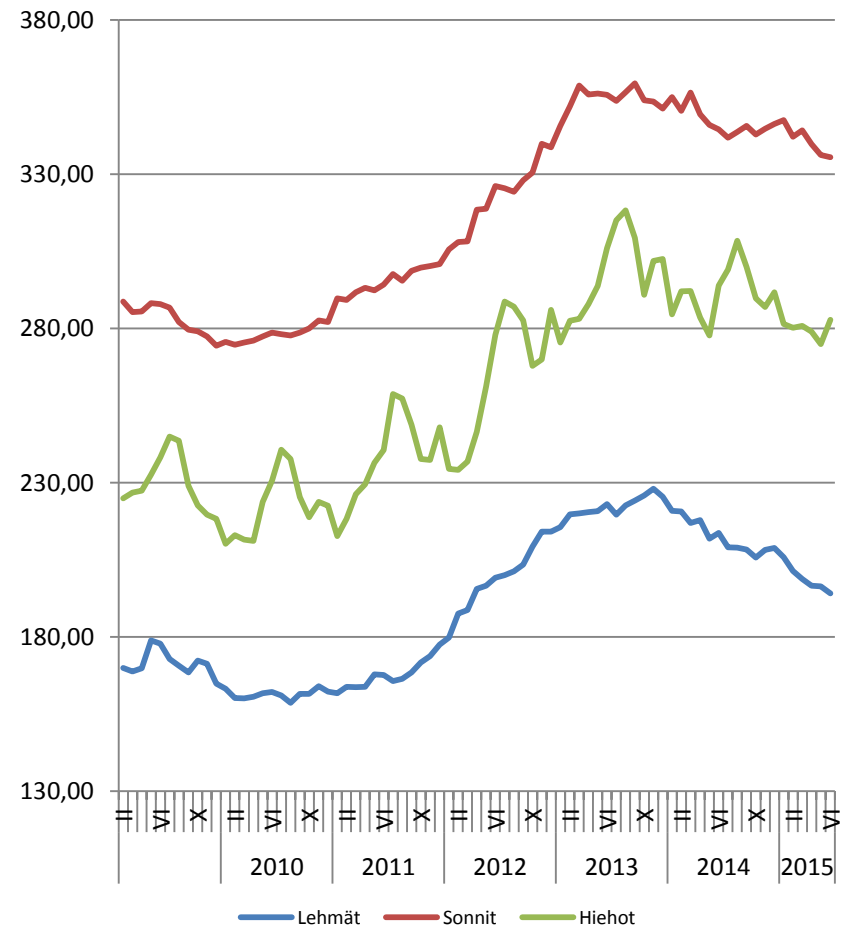
- Loivaa laskua, mutta lievää muihin päätuotantosuuntiin verrattuna
- Kotimaisuudelle ei kuluttajien vahvasta arvostuksesta huolimatta ole saatu mitään euroissa mitattavaa lisäarvoa, vaikka omavaraisuuson 80 % tasolla
- Taloustaantumaa leikkaa kalliimpien lihalaatujen kysyntää ja punaisen lihan kysyntä laskee muutenkin tasaisesti
- Maidontuotannon vaikeudet johtanevat tuotannosta luopumisiin ja naudanlihan tarjonnan väliaikaiseen kasvuun, painaen tuottajahintoja alaspäin
- Edellisen seurauksena myös lihaksi kasvatettavien vasikoiden määrä laskee ja voi heikentää alan toimintaedellytyksiä

Naudanlihan hintakehitys 2009-15. Lähde: Luke

Naudanlihan tuotannossa ei suurta muutosta

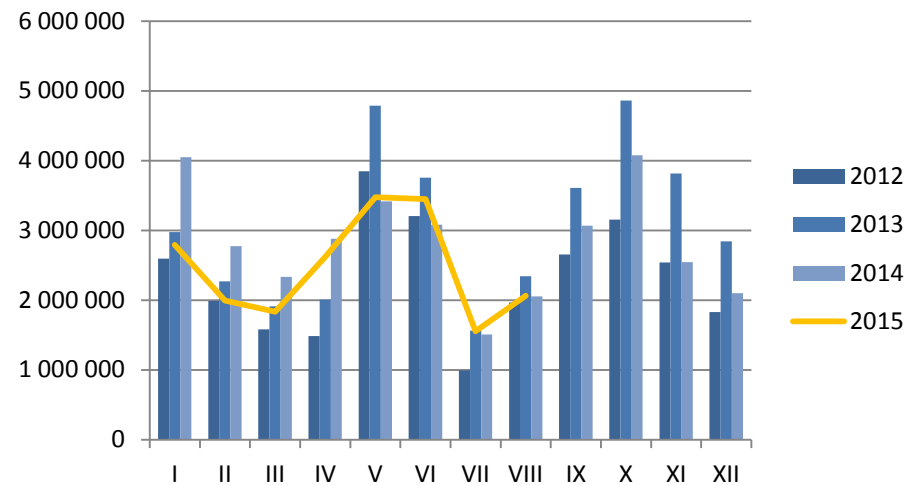
- Loivaa laskua, mutta lievää muihin päätuotantosuuntiin verrattuna
- Kotimaisuudelle ei kuluttajien vahvasta arvostuksesta huolimatta ole saatu mitään euroissa mitattavaa lisäarvoa, vaikka omavaraisuuson 80 % tasolla
- Taloustaantumaa leikkaa kalliimpien lihalaatujen kysyntää ja punaisen lihan kysyntä laskee muutenkin tasaisesti
- Maidontuotannon vaikeudet johtanevat tuotannosta luopumisiin ja naudanlihan tarjonta kasvanee syksystä alkaen painaen tuottajahintoja alaspäin
- Edellisen seurauksena myös lihaksi kasvatettavien vasikoiden määrä laskee ja heikentää alan toimintaedellytyksiä
- Tilojen ja yrittäjien väliset erot ovat useimpia muita tuotantosuuntia suurempia

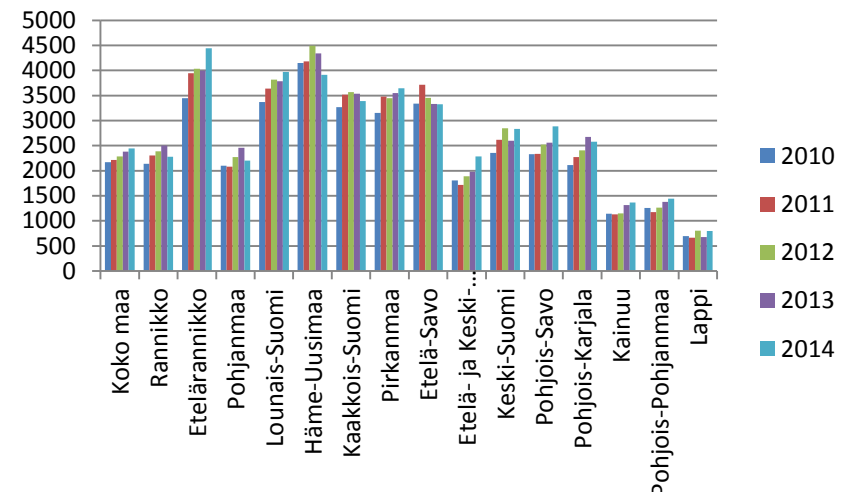
Naudanlihan hintakehitys 2009-15. Lähde: Luke

Metsässä rauhallinen alkuvuosi, puukauppa vauhdittuu loppuvuodesta

- Euron heikkeneminen parantaa teollisuuden vientikilpailukykyä
 - Sisämarkkinoille päätyy kuitenkin 60 % kuiduttavan teollisuuden ja 40 % sahateollisuuden tuotannosta
 - Sellu syömähampaana, sahatavaran vienti EU:n ulkopuolelle vetää hyvin
- Teollisuus on keskittynyt puuvarastojen sulattamiseen ja ostomäärät ovat olleet kahta edellistä vuotta pienempiä
- Pakkastalvi on toiveissa, jotta talvileimikoihin päästään kahden huonon talven jälkeen
- Uudet investoinnit antavat vauhtia koko metsäsektorille – 10 milj. m³ lisää kysyntää, 10 % lisää kantorahatuloja
 - Teollisuuden investoinnit lisäävät investointeja myös puunkorjuuseen ja kuljetukseen
- Metsään sijoittaminen kiinnostaa suomalaisia, metsäkiinteistöjen hinnat ovat tasaisessa nousussa

Teollisuuden ostot 2012-15, Lähde: Luke

Metsämaan hintakehitys 2010-14. Lähde: Luke

Kiina -ilmiö

- **Kiinan talouskehitys on ylläpitänyt elintarvikkeiden kysynnän kasvua**
 - FAO:n mukaan tulotasolla 2-10 \$/d kaikki lisäraha menee ruokaan ja proteiinin kulutus kasvaa
 - Talouskasvu on nostanut ison joukon Kiinan köyhiä liha- ja maitotuotteiden kuluttajiksi
- **Talouskasvun hiipuminen pysäyttää elintasohissin ja proteiinin kulutuksen kasvu hidastuu**
 - Maailman maitomarkkinoiden ylitarjonta painaa hintoja alas
- **Kiina on leikkaamassa rehumaissin tukea**
 - Maissin kilpailukyky on heikentynyt kotimarkkinoilla ja edullisempaa rehua on tuotu ulkomailta, Suomea myöten
 - Kiinan maissivarastot ovat kasvaneet suuriksi eikä kallis maissi kiinnosta viljelijöitä
 - Tukia vähentämällä maissin kilpailukyky paranee, tuontirehujen kysyntä laskee ainakin tilapäisesti
- **Kiinan kasvu on tukenut Suomen metsäteollisuuden ja tänä vuonna erityisesti sahojen tulosta**
 - kasvun hiipuminen näkyy myös puumarkkinoilla

Politiikkariski on merkittävästi kasvanut ja vaikuttaa myös biotalouden investointeihin

Yritysten toimintaan ja investointeihin vaikuttavat mm.

Yhteisövero
Valmisteverot
Pääomaverot
Investointituet
Kuljetustuet
Finnvera ja Tekes
Ympäristölainsäädäntö
Energiaverot
Kiinteistövero
Arvonlisävero
Syöttötariffit
Kärkihankkeet
Verovähennykset
Väylämaksut

Yritysten omistajien investointihaluihin ja mahdollisuuksiin vaikuttavat mm.

Osinkovero
Myyntivoittovero
Pääomaverot
Tulovero
Perintö- ja lahjaverot

Pankkitoiminnan sääntely vaikuttaa investointien rahoitusmahdollisuuksiin

Luotonannon ja varainhankinnan suhde (NSFR)

Korotetut pääomavaatimukset (CRR, CRD, IV, G-SII)

Pankkien rakenneuudistus (BSR)

Likviditeettipuskurivaatimus (LCR)

Liiketoimintaympäristön vakauttaminen edistää investointeja

Yhteenveto

- Lyhyellä aikavälillä eletään tiukan talouden aikaa ja päähuomio on kassan hallinnassa
- Investointitarpeet eivät katoa mihinkään, mutta investoinneissa pitää:
 - Huomioida toimialan riskit ja varautua myös tuleviin suhdannekuoppiin
 - Hintavaihtelu on tullut jäädäkseen ja se on toimivien markkinoiden ominaisuus
 - Takaisinmaksuajan pitää olla lyhyempi, jotta riskejä keitetään paremmin
 - Pyrkä selvästi nykyistä parempaan tuottavuuteen ja kustannustehokkuuteen
 - Tehokkaampaa rakentamista, malttia peltokauppoihin, koneostoihin harkintaa
 - Huolehtia riittävästä osaamisesta ennen investointiin ryhtymistä
 - Ahkeruus ei auta, jos liikkeenjohto ei ole hanskassa – vain hyvän yrittäjän kannattaa investoida
- Haasteena oman pääoman kerryttäminen investointeihin
 - Elinkeinonharjoittajan verotus on kireää, vaikeuttaa oman pääoman kerryttämistä ja jarruttaa investointeja – isot tilat on käytännössä yhtiöitettävä, jos pääomarakenne sallii
 - Velkaisilla tiloilla vakuusvajeet ovat yleisiä – tuotantorakennusten jälkimarkkina-arvo on erittäin matala ja vakuusarvo voi olla vain 0-25 % rakentamiskustannuksesta
- Hyvien yrittäjien kannattaviin investointeihin saa rahoitusta edullisemmin kuin koskaan

Kiitos!

Timo Jaakkola
timo.jaakkola@nordea.fi

Teemme sen mahdolliseksi